

Landelijk Meetnet Vlinders

Maart 2014

Beste teller,

Zelden begon het vlinderjaar met meer vlinders dan nu in 2014. En dan is het telseizoen nog niet eens begonnen. Dat begint op 1 april. We hopen dat de trend van de zomer van 2013 en het vroege voorjaar van 2014 zich zal voortzetten.

Vlinders tellen

Nu was het de afgelopen week bijzonder lekker weer. Ideaal telweer eigenlijk. En terecht belden en mailden er mensen met de vraag of ze al mochten gaan tellen. Maar het telseizoen begint pas op 1 april. Officieel tenminste. Want per vandaag hebben we het mogelijk gemaakt om tellingen in te voeren die buiten het echte telseizoen zijn gedaan. U mag dus al in maart of nog in oktober of november tellen, als u daar zin in heeft en natuurlijk mits het weer dat toelaat.

Maar het hoeft dus niet. Zo gebruiken we tot nu toe voor de indexen van de vlinderoverwintersaars als kleine vos en citroenvlinder de gegevens van de eerste nieuwe generatie (bij de kleine vos ruwweg tussen half juni en eind juli, bij de citroenvlinder ruwweg vanaf 1 juli). Daarin zal ook niet zoveel veranderen. Maar omdat steeds vaker maart al goed vlinderweer oplevert (maar weet u ook nog hoe koud het een jaar geleden was?) gaan we het wel mogelijk maken. Voor wie zin en tijd heeft. Kunnen we vanaf nu toch bijhouden hoe de overwintersaars het in het vroege voorjaar doen. Bij vragen kunt u altijd mailen naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Vlinderjaar 2013

Inmiddels zijn alle gegevens uit 2013 binnen en zijn we hard aan het schrijven aan het jaarverslag. We hopen dat dat rond 1 april op uw deurmat valt. Hoe dan ook kunt u vanaf die datum beginnen met tellen en de gegevens online invoeren.

Als opwarmertje even een paar hoogtepunten uit 2013:

- U telde maar liefst 456 algemene routes. Alleen in 2011 waren dat er meer (ééntje: 457).
- U liep gezamenlijk 5364 km. Dat is ongeveer de afstand door de lucht naar Kameroen of Pakistan. Ongelofelijk.
- U telde 270483 vlinders, een record. Het waren er net iets meer dan in 2009 (toen overigens met heel veel distelvlinders, weet u het nog?). Het hoogste aantal per route blijft overigens bij 1995, toen er 204223 vlinders werden geteld op slechts 256 routes.
- Van negen soorten werden meer dan 10.000 exemplaren geteld op algemene routes: bruin zandoogje, heideblauwtje, klein geaderd witje, koevinkje, icarusblauwtje, klein koolwitje, kleine vos, bont zandoogje en hooibeestje.

Veel meer informatie kunt u vinden in het jaarverslag. Even wachten, dan ligt het op uw deurmat.

Vlinderstand 2014

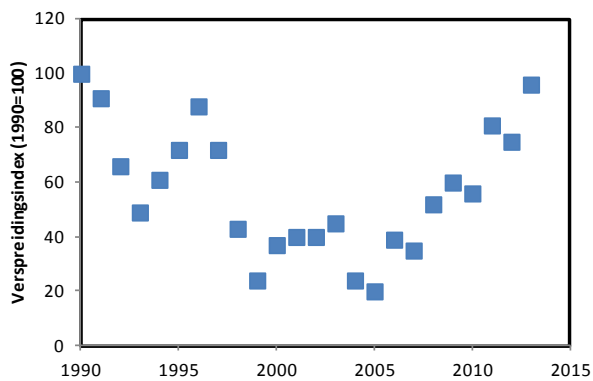
Voor de derde keer heeft De Vlinderstichting een vlinderstand uitgebracht. Hierin wordt een overzicht gegeven van de actuele situatie van vlinders in ons land. De Vlinderstand wordt altijd uitgedeeld op de Landelijk Dag. Als u daar dus was, heeft u een gedrukt exemplaar gekregen. Lukte het u niet om te komen, dan kunt u het downloaden van onze website: http://www.vlindernet.nl/doc/vlinderstand_2014_voor_website.pdf.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinders is een prachtige soort die we allemaal graag zien. Maar dat is nog niet zo makkelijk. Zelfs op de plekken waar populaties zitten zie je de soort maar zo af en toe. Meestal verblijven de vlinders hoog in de bomen, maar soms komen ze omlaag om zich te laten bewonderen: de kans om een vlinder te zien is laag. Het meetnet is daarom niet goed geschikt om de soort bij te houden: zelfs op routes waar de soort zit wordt er maar zo af en toe een gezien. We kunnen wel terugvallen op verspreidingsgegevens en deze via nieuwe technieken corrigeren voor de trefkans. De trefkans kan worden

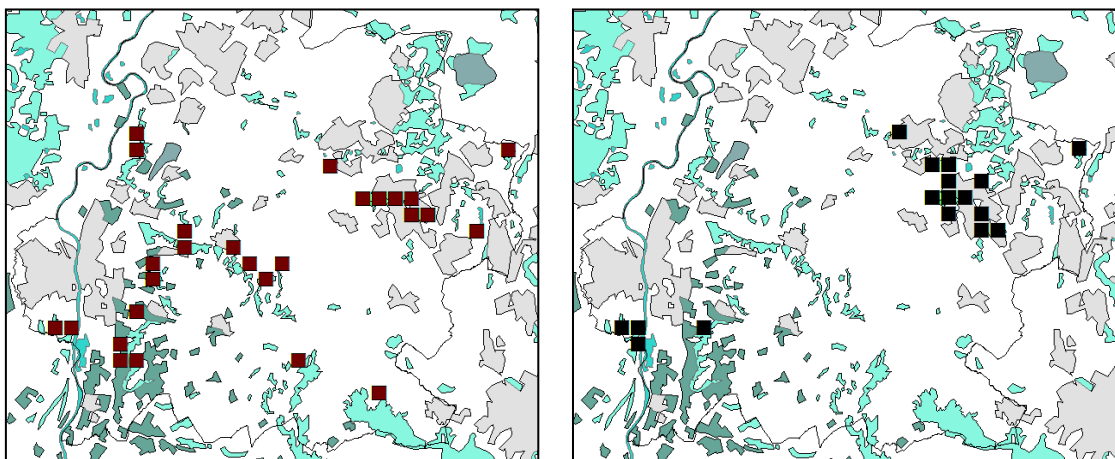
uitgedrukt als de kans dat een grote weerschijnvlinder gezien wordt tijdens een bezoek in de top van de vliegtijd in een kilometerhok waar hij voorkomt. Die kans blijkt gemiddeld 15%. Dat is extreem laag, wat we natuurlijk al vermoedden. Ter vergelijking: voor alle vlindersoorten gemiddeld ligt die rond de 60% en voor het bruin zandoogje is hij boven de 80%. De grafiek toont de

verspreidingsindexen op basis van kilometerhokken van de grote weerschijnvlinder in ons land. Tussen 1990 en 2005 ging de soort voortdurend achteruit. Voor de Rode Lijst uit 2006 werd ingeschat dat er toen nog maar tussen de 12 en 15 populaties over waren. Daarmee werd deze soort ernstig bedreigd.

Maar vanaf dat jaar begon de ommekeer. De soort vestigde zich op steeds meer plekken en inmiddels zijn we weer op een veiliger niveau. Vooral in het noorden doet de soort het goed, maar ook in Brabant en Limburg worden oude vindplaatsen hergekoloniseerd.

Iepenpage

De iepenpage is ook weer zo'n bosvlinder die zo mogelijk nog iets moeilijker te volgen is dan de grote weerschijnvlinder. Op dit moment is het aantal waarnemingen nog te laag om iets te kunnen zeggen over populatietrend of verspreidingstrend. Maar wel duidelijk is geworden dat de iepenpage veel verder verbreid is in Zuid Limburg dan eerder gedacht. Het linker kaartje toont alle waarnemingen tot en met 2012. Van oudsher een soort van bossen bij Maastricht en in het Geuldal, werd de soort in de jaren negentig juist ontdekt in het stedelijk gebied van Heerlen. Inmiddels is de soort daar op veel meer plekken gevonden. Komend jaar willen we ook veel gericht gaan zoeken in het oude verspreidingsgebied in het Geuldal en bij Maastricht.

Verspreiding van de iepenpage in Zuid Limburg. Links: tot en met 2012, rechts 2013. Bossen zijn in groen aangegeven, stedelijk gebied in grijs.

Facebook

De Vlinderstichting was altijd al actief op Facebook (<https://www.facebook.com/Vlinderstichting>, als u ons 'liked' krijgt u alle berichten te zien), maar nu is er een groep voor iedereen die wat wil vertellen over vlindermonitoring, foto's wil delen of die het gewoon leuk vindt om te zien wat andere vlindertellers meemaken. U heeft wel een Facebook account nodig. U kunt de groep vinden door in Facebook te zoeken op de groep Vlindermonitoring. U bent van harte welkom. Het is wel een besloten groep, maar dat is gedaan om zogenaamde trollen (mensen die niet meedoen met vlindermonitoren, maar zich wel overal op een negatieve en soms ronduit beledigende manier mee bemoeien) te kunnen weren. Alle vlindertellers zullen worden toegelaten.

Vlindernieuws app

Er gebeurt veel in vlinderwereld en soms is het moeilijk om alles bij te houden. De Vlinderstichting heeft een app gemaakt waarmee u het vlindernieuws kunt volgen. Zo ziet u alle berichten van onze website, maar ook van onze Facebook pagina en van Twitter. Ook kunt u evenementen zoeken. U hoeft voor de app geen lid te zijn van Facebook of Twitter om toch de berichten te kunnen volgen. De app het Vlindernieuws en is beschikbaar op [Google Play](#) en de [Apple Appstore](#).

Heimwee naar de zomer..

Teller Marcel Kok schreef:

In de maand augustus was het hartje zomer in Nederland; als het mooie weer dan ook nog eens samenvalt met het weekend dan weet ik het wel. Bij mijn partner beginnen dan de kriebels te komen: naar het strand! Dus op het fietsje naar Egmond aan Zee, gniffelend de verhitte mensen voorbij rijdend die in de auto stapsvoet naar de kust rijden en dan ook nog eens naarstig op zoek moeten naar een parkeerplekje.

Daar hebben wij gelukkig geen last van; het blijft een voorrecht om zo dicht bij de duinen en zee te wonen.

Aangezien ik zelf geen type ben voor "bak en braad" met voorbedachten rade mijn fototoestel en kladblokje meegenomen. Nadat mijn partner zich had overgegeven aan de geneugten van de zon zag ik mijn kans schoon om er even tussenuit te knippen en het duin in te gaan.

Aangezien wij aan de noordkant van Egmond aan Zee vertoefden is het passeren van de eerste duinenrij voldoende om midden in het zeedorpenlandschap uit te komen.

In dit karakteristieke landschap bevinden zich nog steeds de zo typerende duinlandjes waar de kustbewoners sinds midden 18e eeuw hun akkertjes aanlegde om voedsel te verbouwen als aanvulling op hun menu waar vis het belangrijkste onderdeel van was.

Door op deze manier gebruik te maken van de duinen is een uniek cultuurlandschap ontstaan wat de laatste jaren door het PWN verder in ere is hersteld.

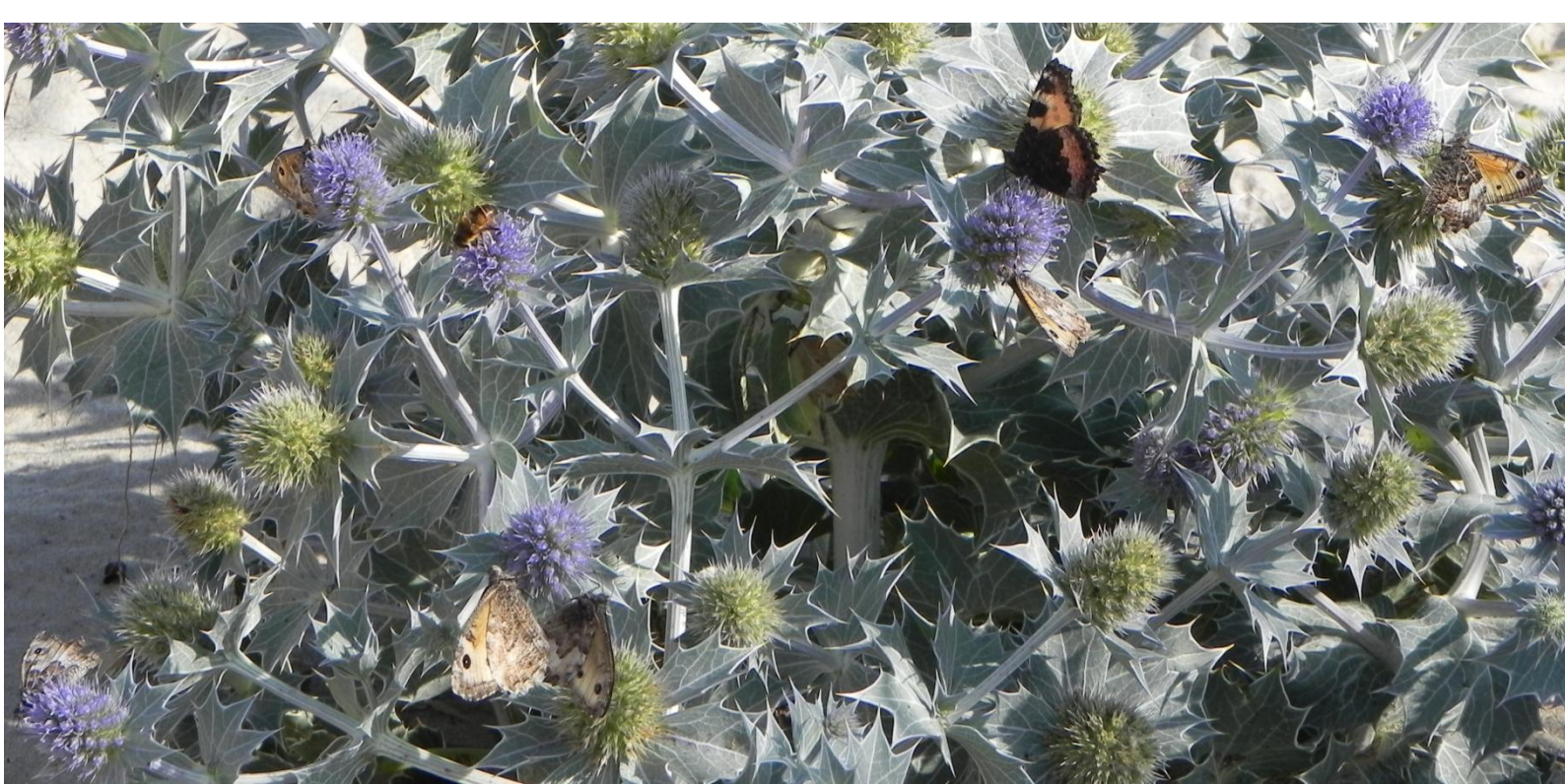
Als je het leuk vindt om meer over dit specifieke landschap te weten te komen zou je het boek "Om de Noord" van Gert-Jan Zwaan kunnen lezen; in dit boek beschrijft hij het ontstaan van dit zeedorpenlandschap.

Als gevolg van de bewerking van de grond en de bemesting in vroeger tijd, is er een zeer gevarieerd landschap ontstaan wat een thuis biedt aan vele vlindersoorten.

Het is daarom altijd weer spannend wat je tegenkomt; zo ook deze keer.

Zodra ik de duinenrij gepasseerd ben en de drukte van het strand achter me heb gelaten valt mijn oog direct op de bloeiende blauwe zeedistels. Ik blijf het fascinerend vinden dat uit het losse zand her en der pollen van deze prachtige plant de grond uit rijzen.

Gekenmerkt door hun grillige uiterlijk en grijs/blauwe bladeren met aan het uiteinde stekels worden ze door de mens gemeden. Vol in bloei zijn deze planten daarentegen een walhalla voor verschillende vlindersoorten. Het krioelt er dan ook van de heivlinders die elkaar verdringen op de bloemen om maar zoveel mogelijk nectar tot zich te kunnen nemen. Tussen het nectar drinken door vinden ze dan ook nog even tijd, het blijft bij kortstondige vrijpartijtjes, om te paren; om daarna weer onverstoord met foerageren door

te gaan.

Ook de kleine vos laat zich regelmatig zien en slurpt mee van het voedselaanbod wat de blauwe zeedistel biedt. Atalanta's vliegen onrustig voorbij alsof ze niet kunnen kiezen aan welke bloem ze zicht tegoe zullen doen. eenmaal geland is dit vaak van korte duur omdat er altijd wel weer een soortgenoot verjaagd moet worden die te dicht in de buurt komt..

Als ik me iets verder van de kust af beweeg kom ik bij lager bodembedekkende vegetatie met gele, paarse en witte bloemetjes waarop ik al snel het bruin blauwtje, kleine vuurvinder, hooibeestje en icarusblauwtje ontwaar. Witjes zijn er ook in behoorlijke aantallen maar gelet de hoge temperatuur, waardoor ze niet of nauwelijks willen gaan zitten, blijft het moeilijk om te bepalen welke soort het is. Het lukt me in ieder geval om het klein koolwitje te onderscheiden. Tot mijn grote vreugde

kom ik ook een aantal argusvlinders tegen die mij met hun grote oog aankijken. Ben altijd blij als ik deze prachtige soort kan opschrijven aangezien het aantal waarnemingen de laatste jaren een duidelijk dalende trend laat zien.

Aangezien ik al een uurtje onderweg ben, struinen naar vlinders vreet tijd zoals jullie weten, aanvaard ik de terugweg naar het strand. Maar eigenlijk is een tochtje door de duinen niet compleet als ik geen parelmoer heb gespot. Gelukkig wordt ik op mijn wenken bediend aangezien ik een kleine parelmoervlinder tref die zich, voor mij op het pad, ongegeneerd heeft uitgestrekt en zich de warmte van de zon laat welgevallen.

Met een voldaan gevoel, drijfmat van het zweet, dat wel, begin ik aan mijn terugweg naar het strand waarbij vooral het aantal vlinders dat ik tegenkom mij genoeg schenkt! Tijdens de weg terug wordt mijn aandacht getrokken door een vlinder die verstoord opvliegt. Het is geen dagvlinder maar mijn nieuwsgierigheid is gewekt. Het lukt om een foto van dit exemplaar te maken.

Na anderhalf uur en een verkoelende duik in zee vlei ik mij neer op mijn handdoekje. Mijn partner vraagt of ik nog wat "gezien" heb en doe verslag.

Moraal van dit verhaal is dat een dagje strand, ook voor vlinderaars, een leuke belevenis is!

Bij thuiskomst de foto van de onbekende nachtvlinder gedetermineerd; het blijkt een bruine heispanner te zijn! Een soort die ik nog niet eerder tegengekomen ben!

Een prachtige verrassing na een heerlijk dagje strand.

Ik zie nu al uit naar de zomer van 2014...

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.